॥ २५ ॥ वेदशब्देभ्यएवेति लोकेहिदृष्टादृष्टद्वारकंशब्दानामर्थकारणत्वंकृप्तं यथाविष्ण्वादिमूर्तिंसिसृक्षतःशिल्पिनस्तदाकृतिप्रतिपादकागमस्मरणंमूलं यथावा तक्षकदष्टंवटंजीवयितुमिच्छतोविषघ्नमंत्रोच्चारणं इंद्रजालपुरंसिसृक्षतोवाशाबरमंत्रोच्चारणं एवमिहापिसभूरितिव्याहरन्सभूमिमसृजतेतिश्रुत्यादृष्टद्वारैवार्थोत्पत्तिप्रतिशब्दस्यहेतुत्वमुक्तं तथाएतइतिवैप्रजापतिर्देवानसृजत असृग्रमितिमनुष्यान् इंदव इतिपितॄन् तिरःपवित्रमितिग्रहान्आशवइतिस्तोत्रं विश्वानीतिशस्त्रं अभिसौभगायेत्यन्याःप्रजाइतिश्रुतेस्तत्तत्पदोच्चारणतएवदेवादिसृष्टिर्गम्यते नतुतत्तदर्थस्मारकत्वरूपदृष्टद्वारेति सर्वथापिवेदशब्दादेवसृष्टिरित्यर्थः शर्वर्यंते सर्गादावित्यर्थः ॥ २६ ॥ नामेति आत्मसिद्धिःआत्मनोमुक्तिर्दशभिःक्रमैःसाधनैर्नामादिभिःसहितावेदेषुप्रोच्यते तत्रनामवाऋग्वेदइत्यादिश्रुतेर्नामेतिवेदाध्ययनं भेदःअर्थोवाएषआत्मनोयत्पत्नीतिश्रुतेः पूर्वंकृत्स्नस्यसतोदारकरणेनार्धत्वसंपादनं गार्हस्थ्यमितियावत् तपःकृच्छ्रचांद्रायणादिवानप्रस्थाश्रमइत्यर्थः कर्मसंध्योपासनादिसर्वाश्रमसाधारणं यज्ञोज्योतिष्टोमादिः आख्याकीर्तिकरं तटाकारामादिआपूर्ताख्यं आलोकआलोचनंमानसोध्यानादिधर्मः सचत्रिविधः यज्ञांगेष्वश्वादिषुउषावाअश्वस्यमेध्यस्यशिरइत्यादिशास्त्रविहिताविराडादिसृष्टिरेका अध्यात्मंजाठरादिप्रतीकेषुवैश्वानरा

ऋषीणांनामधेयानियाश्चवेदेषुसृष्टयः॥ नानारूपंचभूतानांकर्मणांचप्रवर्तनं ॥ २५ ॥ वेदशब्देभ्यएवादौनिर्मिमीतेसईश्वरः ॥ नामधेयानिचर्षीणांयाश्चवेदेषुसृष्टयः॥ शर्वर्यंतेसुजातानामन्येभ्योविदधात्यजः॥ २६॥ नामभेदतपःकर्मयज्ञाख्यालोकसिद्धयः॥आत्मसिद्धिस्तुवेदेषुप्रोच्यतेदशभिःक्रमैः॥ २७॥यदुक्तंवेदवादेषुगहनंवेददर्शिभिः॥ तदंतेषुयथायुक्तंक्रमयोगेनलक्ष्यते॥ २८ ॥ कर्मजोयंपृथग्भावोद्वंद्वयुक्तोपिदेहिनः ॥ तमात्मसिद्धिर्विज्ञानाज्जहातिपुरुषोबलात्॥ २९॥ द्वेब्रह्मणीवेदितव्येशब्दब्रह्मपरंचयत्॥ शब्दब्रह्मणिनिष्णातःपरंब्रह्माधिगच्छति॥ ३०॥

ख्यकारणब्रह्मदृष्टिरपराविधा दहराद्यहंग्रहोपास्त्याशुद्धस्वरूपावगतिस्तृतीया ततश्चसिद्धिःकैवल्याख्याजीवतएवमुक्तिरितिदशभिःक्रमैःक्रम्यतेउल्लंघ्यतेसंसारदुःखमेभिस्तैः ॥ २७ ॥ इतोप्यंतरंगंमोक्षसाधनमाह यदुक्तमितिगहनंदुरवगाहंब्रह्मवेदवादेषुवेदोक्तकर्मसुप्रस्तावादिदेवतात्वेनउक्तं तदंतेषुवेदवादांतेषुउपनिषत्सुचयथायुक्तंविस्पष्टतरंउक्तंतद्ब्रह्मक्रमयोगेनपूर्वोक्तेननामादिदशकेनलक्ष्यते तत्त्वमस्यादिवाक्येभ्यस्तत्त्वंपदवाच्यार्थयोर्विशेषणांशभूतमायांतःकरणांशप्रहाण्यासोयंदेवदत्तइत्यत्रतदेतद्देशकालरूपविशेषणांशप्रहाण्याअखंडंदेवदत्तस्वरूपमिवप्रत्यगभिन्नंब्रह्मलक्ष्यते नतुशब्देनश्रृंगग्राहिकयाअयंगौरयंमहिषइतिवदावेद्यते यतोवाचोनिवर्तंतइतिश्रुतेर्ब्रह्मणोऽपदार्थत्वादवाक्यार्थत्वाच्च ॥ २८॥ तत्रब्रह्मणोलक्ष्यंस्वरूपंदर्शयति कर्मजइति देहिनःदेहाभिमानिनोजीवस्यपृथग्भावःपृथक्त्वंद्वैतदर्शनमितियावत् तत्कर्मजंकर्मोपरमेसुप्तौसमाधौचनास्तीत्यर्थः द्वंद्वैःसुखदुःखशीतोष्णमानापमानादिभिर्युक्तं तंचपृथक्भावंआत्मसिद्धिःआत्ममोक्षरूपःपुरुषः एतेनमुक्तमोक्षयोरभेदवचनेनानागंतुकंस्वस्वरूपमात्रंमुक्तिरित्युक्तं विज्ञानात्सम्यग्वाक्यजाज्ज्ञानात्जहातिज्ञातृज्ञानज्ञेयभावंरूपभेदंत्यजतीत्यर्थः॥ २९॥ भेदत्यागोपायमाह द्वेइति शब्दब्रह्मप्रणवः निष्णातःप्रणवोपास्तिकुशलः परंमात्रात्रयातीतंतुरीयं ॥ ३०॥

Digitized by Google